32 043 Toekomst pensioenstelsel

Nr. 729 Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 november 2026

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft mij twee brieven toegestuurd met het verzoek daarop een reactie te geven (kenmerk: 2026Z09335/2026D23642). Hiermee kom ik aan dat verzoek tegemoet.

In de brieven vraagt de schrijver aandacht voor de positie van AOW-gerechtigden met een jongere partner zonder inkomen. Daarbij maakt de schrijver een vergelijking met de IOAW (inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers). AOW-gerechtigden met een jongere partner zonder inkomen krijgen een lagere AOW-uitkering dan alleenstaande AOW-gerechtigden, krijgen anders dan bij de IOAW te maken met een vermogenstoets, en kunnen heffingskortingen niet verzilveren. De briefschrijver ziet hierin een concreet en principieel knelpunt dat moet worden betrokken bij toekomstig beleid en in het parlementair debat.

AOW vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd

De briefschrijver doet een terechte constatering dat gehuwde AOW’ers met een jongere partner zonder inkomen een lagere AOW-uitkering krijgen dan alleenstaande AOW’ers. Twee gehuwde AOW’ers hebben elk recht op circa 50% van het minimumloon zodat zij samen een inkomen hebben van circa 100% van het minimumloon. Voor alleenstaande AOW’ers is die uitkering van 50% ontoereikend en daarom geldt voor hen een recht op circa 70% minimumloon. De AOW is echter niet bedoeld om mensen die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt een inkomen te geven.

Algemene bijstand in de vorm van AIO vult eigen middelen aan

Wie niet in de noodzakelijke middelen van bestaan kan voorzien, kan een beroep doen op het sociale vangnet van de algemene bijstand. Specifiek voor gepensioneerden en hun partners wordt dit recht door de Sociale Verzekeringsbank verleend in de vorm van Aanvullende Inkomensvoorziening voor Ouderen (AIO). Voor gehuwde AOW’ers en een jongere partner samen ligt de AIO-norm dan ook weer rond 100% van het minimumloon. Dat is hoger dan de hierboven genoemde alleenstaandennorm voor de AOW.

Het vangnet van de algemene bijstand in de vorm van AIO kent een middelentoets, waarbij wordt gekeken naar het inkomen en het vermogen van de gehuwden samen. De vermogensgrens ligt voor gehuwden samen rond de €16.000. Bij een overwaarde op de eigen woning van meer dan €67.500 wordt de AIO in de vorm van een renteloze lening verleend. Daarmee is het de bedoeling dat betrokkenen hun eigen middelen eerst inzetten tot bovengenoemde drempelwaarden bereikt zijn.

De schrijver merkt op dat de AIO in tegenstelling tot de IOAW een vermogenstoets kent. Dat klopt, maar de IOAW is een heel andere regeling dan de AIO. De IOAW is een uitkering voor werkloze en arbeidsongeschikte werknemers van boven de 50 tot aan de AOW-gerechtigde leeftijd. De IOAW vult

ook aan tot circa 100% minimumloon voor gehuwden en 70% voor alleenstaanden. De IOAW wordt uitgefaseerd. In 2015 is besloten geen nieuwe instroom van mensen die geboren zijn na 1965 toe te laten.

Voorlopige belastingaangifte voorkomt terugbetalen van heffingskortingen

Over de heffingskortingen geeft de schrijver aan dat mede vanwege de daling van inkomsten ook een kleiner gedeelte van de heffingskortingen verzilverd en uitbetaald kan worden. De schrijver moet een groot bedrag terugbetalen. Het is inderdaad zo dat bij lagere inkomens niet de volledige heffingskortingen verzilverd kunnen worden. De Belastingdienst geeft in haar voorlichting aan om via de voorlopige aanslag inkomensveranderingen door te geven, zodat terugbetaling van te veel uitbetaalde heffingskortingen voorkomen wordt. Waar toch terugbetaald moet worden, kan veelal een terugbetalingsregeling worden getroffen. Ook de uitbetaling van heffingskortingen wordt uitgefaseerd. Voor iedereen die in 1963 of later geboren is, wordt dat niet meer gedaan. In de algemene bijstand, inclusief de AIO, wordt al rekening gehouden met de heffingskortingen. Ze werken door in de bepaling van hoe hoog de netto bijstandsnorm moet zijn.

Conclusie: de positie van AOW-gerechtigden met een jongere partner zonder inkomen

Samengevat zijn de afgelopen decennia beleidsmatige keuzes gemaakt waarin de AOW is geconcentreerd op mensen boven de AOW-gerechtigde leeftijd. Daarbij zijn de IOAW, waarmee de AIO door de briefschrijver vergeleken wordt, en de uitbetaling van heffingskortingen voorbeelden van regelingen waarvan vanuit een zelfde beleidsmatige invalshoek is besloten om deze uit te faseren.

Tegelijkertijd betekent dit niet dat AOW-gerechtigden met een jongere partner geacht worden rond te komen van ‘een halve AOW’. Rekening houdend met de middelen van het huishouden zelf, wordt bij een beroep op de AIO hun inkomen aangevuld tot het sociaal minimum dat voor hen geldt. Daarmee wordt het risico op armoede in belangrijke mate ondervangen. Het blijft tot slot belangrijk om de positie van deze groep – zoals de schrijver verzoekt – in toekomstig beleid en het parlementair debat te blijven betrekken.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.A. Vijlbrief